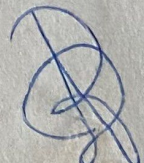

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ
УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК
ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

Закарпатське крайове товариство

«П Р О С В І Т А»

25.X.91
Хуст

Т Е З И

ІІІ НАРОДОЗНАВЧОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ, ПРИСВЯЧЕНОЇ 100-РІЧЧЮ ВІД ДНЯ
НАРОДЖЕННЯ ОЛЕКСАНДРА МАРКУША

25 — 26 жовтня 1991 року

м. Хуст — 1991 р.

обдумування. Після цього строку графиня заявила, що вона не збирається виходити заміж за графа Каролі Естергазі, але зробить це милість для Деметрія Раца. Деметрій повінчався з Д.Чакі, але не мав від неї дітей, а згодом вона померла. Граф Каролі Естергазі відпустив Деметрія Рацу незайнятий маєток Безенд у Сатмарському комітаті.

Р.А.Офіцінський
/Ужгород/

Джерелознавча основа праці Івана Франка
"Карпаторуське письменство ХУП-ХУШ в.в."

1. Після мандрівок Б.Платвк на Закарпаття до бібліотеки Наукового Товариства Шевченка /НТШ/ у Львові попадають цінні рукописи, якими скористався І.Франко у розвідці "Карпаторуське письменство ХУП-ХУШ в.в" /1900 р./. У науковий обіг було введено 25 невідомих доти рукописів. Їх детальний опис і найяскравіші витяги подано в додатках до праці. Однак атрибутика використаних джерел - не повна, що створює певні труднощі при встановленні їх точних соціальних і географічних координат. Відчувається, що автора більше цікавить естетична і суспільна значимість, ніж ареал побутування рукописної традиції.

2. І.Франко не цурався "чорнової", не аналітичної роботи. Тому реєстр рукописів удвічі більший від розвідки. В ній Франко першим звернув увагу на особливості карпаторуської літератури, що відзначалася народною писемною спільністю Закарпатської Русі з прилеглою до неї гірською Галичиною - ХП-ХУШ ст.ст.

3. Із восьми угроруських рукописів особливу увагу І.Франка привернули ті, що знайдені в бібліотеці василіанського монастиря в Ужгороді /Унгварський рукопис/ і на Пряшівщині /рукописи з с.Літманової і С.Теслевцевого/. Порівнюючи їх з аналогічними

галицькими творами ХУІІІ ст. /о.Т.Поповича Тухлянського, П.Кузике-вича/ вчений приходять до висновку, що це переробки одних і тих же релігійних сюжетів, а "їх мова – проста народна, з мадяризмами і полонізмами, вживана в даній місцевості, з закраскою місцевого діалекту".

4. Ряд писемних пам"яток І.Франко вивчав у бібліотеках Сосо-лінських і "Просвіти" у Львові, Перемиської греко-католицької капітули. В праці також використано чимало матеріалів, розшуканих його приятелями, людьми різного соціального походження і суспільного становища. Серед помічників Франка знаходимо імена бібліографа І.Левицького, композитора Д.Січинського, вчителя М.Єндика, священника М.Зубрицького, старшого комісара податкового К.Бандрівського, буковинського селянина Гулейчука і т.д.

5. Розвідка відзначається кропітким пошуком дослідника паралелей і аналогій із рукописною традицією інших народів Європи. Велика професійна компетентність дозволили автору використати понад двадцять праць українських, польських, німецьких, чеських і російських вчених. Частину потрібної літератури І.Франко отримав з Москви від А.Кримського, а пізніше сам суттєво допоміг Ю.Яворському, який взявся прочитати публічні лекції по історії карпаторуської літератури ХУІ-ХУІІ в.в. у Київському університеті.

6. Вчений часто зупиняв свій погляд на епізодах, зв"язаних з історією ментальності, які традиційно залишались поза увагою джерелознавців. Так, І.Франко особливо приділяє есхатологічні мотиви спостережені ним в оповідях про бражника /Калуський збірник/, Соломона і чортів у боці /Іспаський збірник/. Окреме місце відводить і відомостям про спалення церкви в с.Клокочі Унгварського комітату і перенесенню звідти образу божої матері до Мукачеві, почерпнутим із "Пісні про Віденщину 1683 р. "Показова оцінка дослідником безіменного автора "Пісні". Думка вченого, що той "противник мадярської самостійності чи мадяро-турецької держави, а прихильник німців", цілком узгоджується з текстом самої пісні, повністю приведеного І.Франком.